

JULKAISUFOORUMI TIEDEPOLITIIKAN VÄLINEENÄ

Suomen tiedekustantajien liiton
seminaari 22.5.2012

Ilkka Niiniluoto

TSV, JuFo-ohjausryhmän pj

LAATU TIETEESSÄ

- tiedeyhteisö:
  - yliopistot, tutkimuslaitokset, tieteelliset seurak
  - kansainvälisyys
- laatu tieteessä on sitä mitä akateeminen tiedeyhteisö pitää laadukkaana
  - tutkimuksen vapaus ja autonomia

LAADUNVARMISTUS

- vertaisarviointi (*peer review*) tiedeyhteisössä
- tutkimuksen *referee*-järjestelmä tieteellisissä lehdissä 1665
- asiantuntijamenettely virantäytöissä ja rekrytoinnissa
- tutkimushankkeiden rahoituspäätökset
- valintakokeet, opintosuoritusten arviointi

- bibliometriset indikaattorit 1980-luvulta lähtien
- yliopistojen tulostuullisuus 1990-luvulta lähtien

- *RAE*: tieteenalat, yliopistot
- rahoitusmallit kannustimina, laatupalkinnot

TIETEELLINEN TIETO

- tiede kilpailua uuden tiedon etsinnässä
- tieteellinen tieto on julkista
  - tieteen itseäänkorjaavuus ja edistyvyys
  - julkaisuista käytävä vapaa tieteellinen keskustelu, osanottajina ja yleisönä kansainvälinen tiedeyhteisö
- julkaisujen arviointi
  - referee-järjestelmä: artikkeleiden ennakkotarkistus vertaisarvioinnin avulla
  - julkaisut tieteen tuloksina ja meriitteinä (MERTON)
  - lehtien toimittajan ja refereeen tehtävät myös meriittejä
  - kilpailua myös lehtien välillä: tieteenalojen kärkijulkaisut

JULKAISUJEN MURROS

- eksponentiaalinen kasvu
  - artikkelit, kirjat
- sähköinen julkaiseminen
  - open access, avoin data
  - rinnakkaistallennus
- julkaisurekisterit
  - HY: TUHTI
  - OKM, CSC: Raketti, JURE

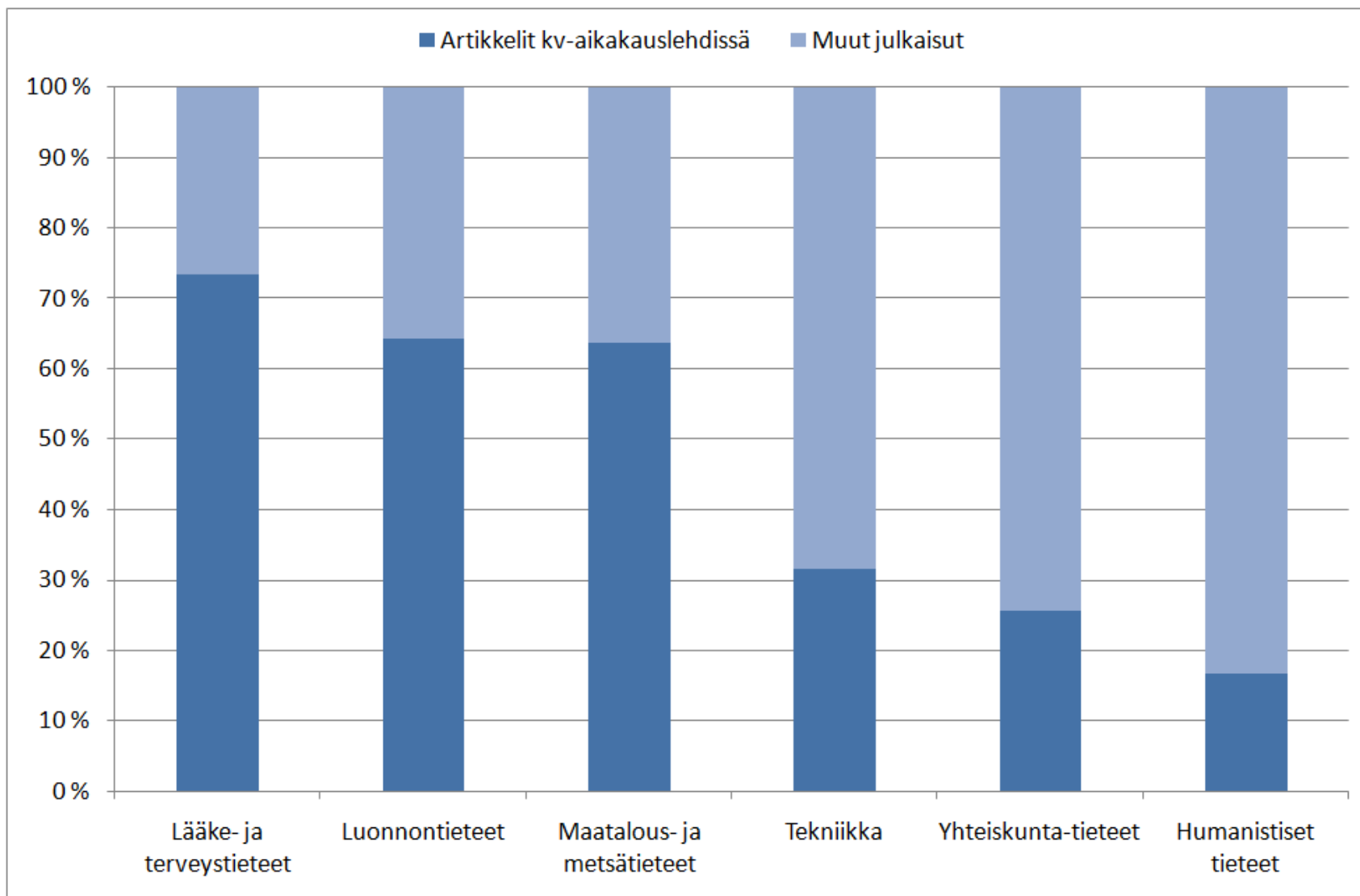
VIITTAUSTIETOKANNAT

- sitaatiot julkaisujen vaikuttavuuden osoittajina, lehtien impaktifaktorit
- Thomson Reuters: ISI Web of Science
- Elsevier: Scopus
- Suomen Akatemia: Tieteen tila ja taso 2009
– notkahdus bibliometrian valossa?
- JURE:n sitaatioindeksityöryhmä
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2011/Sitaatioindeksityoryhma_II_n_raportti.html

NORJAN JA TANSKAN MALLI

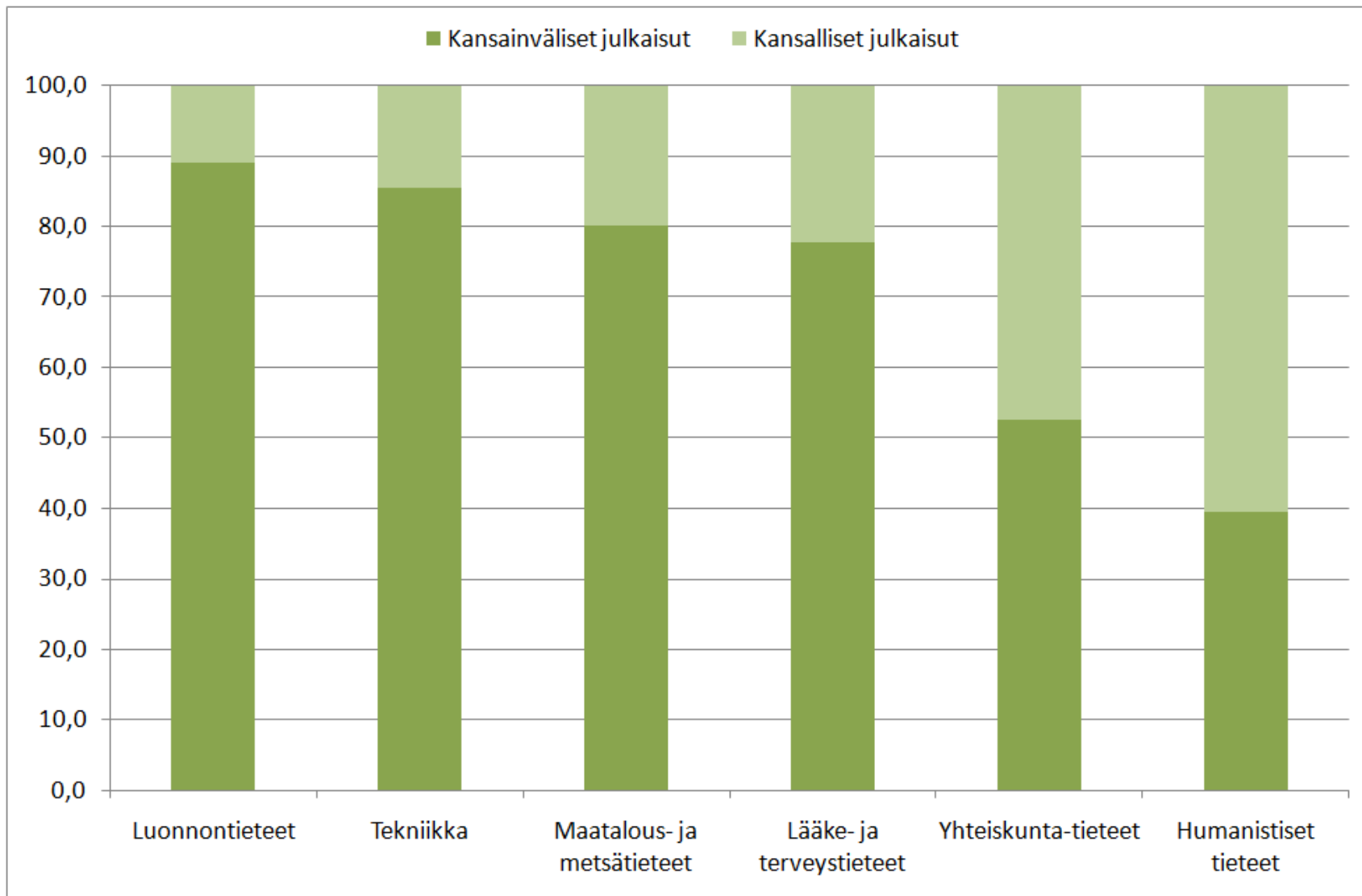
- julkaisukanavien laatuluokittelu, 20% kärkiryhmä
- Australia
- ESF: ERIH (Reference Index for the Humanities)
  - kolme kategoriaa

Eri julkaisutyyppien osuus yliopistojen julkaisuista päätieteenaloittain 2007 (lähde: Tilastokeskus)

Eri julkaisutyyppien osuus yliopistojen julkaisuista päätieteenaloittain 2007 (lähde: Tilastokeskus)

TAUSTAA

- Yliopistojen rehtorien neuvoston työryhmä tieteellisten julkaisujen laatuarvioinnista 2009
  - Raportti: http://www.rectors-council.helsinki.fi/raportit_ja_julkaisut/Julkaisujen_laadunarviointi.pdf
  - Päätelmä: vakiintuneet viittaustietokannat ja bibliometriset indikaattorit toimivat hyvin luonnon- ja lääketieteissä, osin teknisissä tieteissä, heikommin yhteiskunta- ja humanistisissa tieteissä
- Ehdotus: toteutetaan asiantuntijaneelien työhön perustuva kaikki tieteenalat kattava lehtien, sarjojen ja kustantajien tasoluokitus Tieteellisten seurain valtuuskunnassa -> Julkaisufoorumi-hanke perustettiin OKM:n rahoituksella 2010, päättyi 29.2.2012
- päivitys kolmen vuoden välein, täydennykset vuosittain

JuFo

- koordinointi ja arvioinnit TSV:ssä tiedeyhteisön edustajana
  - 23 paneelia, 204 jäsentä ehdotusten pohjalta
  - 19 500 lehteä ja julkaisusarjaa, 1200 kirjankustantajaa
- tasot
  - 1: tieteelliset vertaisarvioidut kanavat
  - 2: 20% kärki, johtavat kv. kanavat
  - 3: tason 2 kanavista 25% huippu
- avoimuus: www.tsv.fi/julkaisufoorumi

OHJAUSRYHMÄ

- pj. Ilkka Niiniluoto (TSV)
- vpj. Heikki Mannila (UNIFI)
- Hannu Sariola (TSV)
- Olli Poropudas (OKM)
- Olli Martio (STA)
- Pirjo Hiidenmaa/Laura Raaska (SA)
- Juha Haataja (CSC)
- Jyrki Ilva (Kansalliskirjasto)
- Arja-Riitta Haarala /Mirja Iivonen (Suomen yliopistokirjastojen neuvosto)

SIHTEERISTÖ

- Liisa Savunen (UNIFI)
- Aura Korppi-Tommola (TSV)
- Tuija Raaska (CSC)
- asiantuntija:
  - Hanna-Mari Puuska (CSC)

- koordinaattori Otto Auranen
- projektisihteeri Janne Pölönen

TAVOITTEET

- Luoda tasoluokitus tieteellisille julkaisukanaville eli lehdille, julkaisusarjoille ja kirjakustantajille
- Kerätä näkemyksiä tieteellisen julkaisutoiminnan arvioinnista ja arviointitiedon käytöstä
- Tasoluokituksen mahdollisia käyttötarkoituksia:
  - yhdistettynä julkaisutietoihin tuottaa tietoa tutkimusorganisaatioiden julkaisutoiminnan tasosta, mahdollistaa tieteellisten julkaisujen arviointi määrän lisäksi tiedeyhteisön määrittelemän laadullisin perustein
  - välittää tutkijoille tietoa julkaisukanavien laadusta, kannustaa suomalaisia tutkijoita, ambitiotason nousu
  - ei käytetä yksilötasolla julkaisujen tai tutkijoiden laadun arviointiin tai tieteenalojen väliseen arviointiin

OKM:N RAHOITUSMALLI

- yliopistojen tulosvastuu 1990-luvulta
- valtionavustusten kohdentamiseen tarvitaan jokin järjestelmä, ministeriön asetus
  - maisterin ja tohtorin tutkintojen tavoitteet ja määrät
- vuosien 2010-12 malli: laatu ja vaikuttavuus
  - julkaisujen määrä alle 2% painolla

UUSI MALLI 2013-16

- työryhmän ehdotus
- tutkimuksen painoarvon lisääminen
  - kv. refereejulkaisut (2015 JuFo tasot 2 ja 3) 9%
  - muut julkaisut (2015 JuFo taso 1) 4%

KESKUSTELUA

- onko referee-järjestelmä konservatiivinen?
- H. PATOMÄKI: "Julkaisuluokittelun politiikkaa: teknologia ideologiana", *Politiikka* 53:4 (2011)
- *Kosmopolis* 41:2, 3
- 60 tieteellisen seuran kannanotto: *Monipuolisen ja -muotoisen julkaisutoiminnan puolesta*
- JuFo:n tarkoitus "pelastaa" ihmistieteitä sitaatiomääriin perustuvilta arvioinneilta
- ohjausryhmä: tasolle 2 voi sijoittaa myös suomen- ja ruotsinkielisiä korkealaatuisia lehtiä